

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

Stedelijk Lyceum Lamorinière

28639



Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
28639 Stedelijk Lyceum Lamorinière

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

De Commissie Hoger Onderwijs heeft bij haar beoordeling niet in overweging genomen of de opleidingen HBO5-Verpleegkunde conform de Europese Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties zijn ingericht. Deze problematiek zal worden onderzocht in een afzonderlijk, gezamenlijk rapport.

2. Bevindingen

Algemeen

De opleiding HBO5 Verpleegkunde maakt deel uit van het Stedelijk Lyceum Lamorinière en beschikt over een aparte campus, lesplaats Stuivenberg. De opleiding maakt deel uit van het samenwerkingsverband HBO5 AP – HZS.

De onderwijsinhoud

Sinds het academiejaar 2013-2014 biedt de opleiding competentiegericht onderwijs aan. Zij is modulair georganiseerd. De decretaal en Europees vastgelegde onderwijsinhouden zijn door de Onderwijskoepel vertaald in vier clusters van basiscompetenties (zorgcoördinatie - voor de zorg instaan - met communicatie omgaan - verpleegkunde en maatschappij) zoals beschreven in het leerplan HBO5 Verpleegkunde van de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten. Elf kerncompetenties worden vertaald naar leerdoelen op het niveau van de thema's, voor de student aangegeven in themaboeken. Voor stages zijn algemene beroepsgerichte competenties toegevoegd. Het geheel staat in een competentiematrix met de bijpassende werk- en toetsvormen.

In elke module worden competenties voor de student gerelateerd aan een niveau van functioneren. Het niveau wordt bepaald in leerdoelen en gebaseerd op: kennis, vaardigheden attitude / verantwoordelijkheid / complexiteit / transfer (wendbaarheid).

Competenties zijn gerelateerd binnen en tussen modules op basis van thema's en leerlijnen. Lectoren werken daardoor samen. Zij zijn tevreden met de omschakeling naar competentiegericht leren maar beschouwen het nog niet als op punt gesteld.

De opleiding heeft de huidige competenties afgetoetst aan de 12 domeinspecifieke leerresultaten (DLR's) voor de gegradueerde HBO5 verpleegkundige (die nog niet officieel zijn goedgekeurd). De school past haar opleiding vanaf september 2016 aan: het aantal stageweken wordt verhoogd, ten koste van evaluatie- en lesweken, en er is een uitbreiding van de lesweek naar 30 klokuren (= 36 lessen, voorheen 34) + 10 OPA-uren (opleidingsgebonden persoonlijke activiteiten). De concrete wijzigingen worden in het ZER niet concreet beschreven, maar de opleiding is er zich van bewust dat deze aanpassing ook zal leiden tot een andere vorm van aanbieden van de inhoud en praktijken.

Volgen het ZER komen alle DLR's komen weliswaar aan bod in de huidige opleidingsprogramma, maar voldoet het onderwijsprogramma nog niet geheel. Verdere hervormingen zijn voorzien vanaf 2016-2017.

Op een pedagogische studiedag in januari 2016 werd gestart met het actualiseren van missie en visie. Er zal meer nadruk worden gelegd op maatwerk en persoonlijke benadering van elke student. De samenhang in het programma (horizontaal en verticaal) wordt gerealiseerd via de thema's en leerlijnen. Recent werkt men ook met een competentiematrix. Internationalisering is nog niet expliciet opgenomen in de competenties, maar er is wel een pilootproject opgestart.

Het onderwijsproces

Competentiegericht onderwijs heeft geleid tot het anders aanbieden van de leerstof, meer ruimte voor differentiatie in leervormen en meer rekening houden met uiteenlopende leerstijlen van studenten.

In de opleiding wordt gewerkt vanuit de principes van 'Evidence Based Practice' (EBP) en 'Nice to know' versus 'Need to know'. Uit een bevraging bij de docenten naar aanleiding van de invoering van het competentiegericht onderwijs, blijkt dat het veranderingsproces nog niet is voltooid. De opleiding wil een praktijkgerichte opleiding zijn. Het vaardighedenlabo (VALO), het portfolio en stage/werkplekieren zijn typerende werkvormen.

Themaboeken zijn een belangrijk opleidingsinstrument. Ze verschaffen de student een overzicht van de te verwachten competenties, leermiddelen, evaluatieverloop en samenhang.

Een grote verscheidenheid aan didactische werkvormen wordt ingezet. Naast traditioneel doceren en demonstreren zijn er ook meer activerende en praktijkgerichte werkvormen zoals groepswork, praktijklessen, rollenspelen etc. Een belangrijk deel van het onderwijs vindt plaats in de beroepspraktijk. Lectoren werken met casuïstiek en competentiegerichte opdrachten. Casussen worden bewust thema overschrijdend gekozen.

Er is een vaardighedenlabo. Studenten bouwen een competentieportfolio. Er zijn stages (klinisch onderwijs) waarbij de student (minstens) de vooraf bepaalde leerdoelen moet bereiken. Het werkplekieren (WPL) is een bijzondere vorm van stage. Hierbij nemen

studenten als het ware het werk van het verpleegkundig team over. Daarbij komen alle competenties aan bod om te evalueren of de student klaar is voor het werkveld, ook leidinggevende en organisatorische competenties. Smartschool is het digitale platform van de campus. Studenten die wat achterop raken krijgen een aangepaste leerweg.

De opleiding vindt zelf dat de studiebegeleiding haar sterkte is. Via trajectbegeleiding wil zij maatwerk aanbieden. Voor taalbeleid wordt samengewerkt met het Huis van het Nederlands. De opleiding doet ook aan remediëring voor rekenen. Er wordt veel gedaan aan studiebegeleiding en maatwerk teneinde resultaten en de slaagkans te verhogen.

Binnen het samenwerkingsverband HBO5 AP-HZS werd een gemeenschappelijk onderwijs- en examenreglement (OER) uitgewerkt. Het toetsbeleid ziet toe op validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Toetsen bevatten zoveel mogelijk reële situaties en problemen. Een toetscommissie vergelijkt momenteel, op basis van steekproeven, de doelstellingen uit de themaboeken met de gebruikte evaluatievormen. Vanaf 2016-2017 wordt meer ingezet op permanente evaluatie, met daarbij variabele toetsvormen.

De uitkomst van het onderwijs

Het ZER verwijst niet alleen naar Vlaamse rapporten over tewerkstellingskansen van verpleegkundigen, maar gaat ook specifiek in op de Antwerpse situatie. Doordat verpleegkunde een knelpuntberoep is, is werkgelegenheid bijgevolg gegarandeerd. Zo ook bij deze opleiding.

Om te verzekeren dat de opleiding blijft aansluiten bij de noden en wensen van het werkveld, heeft zij een aantal formele strategische partnerschappen afgesloten.

Het aandeel nieuwe studenten blijft constant (200 à 220 studenten), omdat de infrastructuur verdere groei onmogelijk maakt. Hierdoor wordt gewerkt met een inschrijvingsstop en een wachtlijst voor nieuwe studenten. Er is een relatief grote instroom van generatiestudenten. Het percentage studenten dat de Nederlandse taal niet als moedertaal heeft ligt hoog (20 %). De uitval en het aantal niet-geslaagden in de eerste twee eerste modules zijn groot, maar een grote meerderheid slaagt binnen een regulier traject. Trajectwisselingen zijn mogelijk, ook met gebruik van EVC/EVK. De meerderheid van de studenten legt de opleiding af binnen een regulier traject (6 semesters).

Studenten met een diploma HBO5 kunnen via een brugopleiding op 2 jaar hun bachelor halen. Vanaf studiejaar 2017-2018 wordt dit opgetrokken naar 2,5 jaar (omwille van de 4-jarige bacheloropleiding).

Vanuit de opleiding vatten in de afgelopen drie academiejaren in totaal 17 studenten de brugopleiding verpleegkunde bij AP Hogeschool aan. Het rendement (verworven / opgenomen credits) per academiejaar bedroeg voor hen gemiddeld 85%.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

De opleiding behaalde in februari 2012 een kwaliteitslabel van ESF – Vlaanderen. Door het behalen van dat label heeft zich op de campus een sterke kwaliteitscultuur ontwikkeld, zowel qua structuren als qua gedragenheid door de medewerkers, zo stelt het ZER. Er wordt evenwel niet duidelijk gemaakt waaruit dit blijkt.

Acht van de 25 lectoren zijn opgeleid op masterniveau met meestal een basisdiploma van bachelor verpleegkunde. Daarnaast beschikken alle lectoren, op één na, over een bachelordiploma Verpleegkunde. Alle lectoren in hoofdberoep beschikken over een getuigschrift van pedagogische bekwaamheid.

De totale verhouding van het personeelsbestand ten opzichte van het studentenaantal is hoog en wordt verdeeld in theorie en praktijklessen, stage en werkplekleren en coördinatie. Volgens het ZER is de hoge verhouding van personeel ten opzichte van studenten te wijten aan het feit dat HBO5 Verpleegkunde wordt georganiseerd door secundaire scholen.

Er is veel aandacht voor goed personeelsbeleid: werving en selectie, mentorschap, professionalisering en functioneringsbeleid. Er is ook ondersteuning vanuit de centrale diensten van het Stedelijk Lyceum Lamorinière en het Stedelijk Onderwijs Antwerpen.

Een voordeel van de locatie in het Stuyvenbergziekenhuis is het feit dat er gebruik kan gemaakt worden van verschillende faciliteiten daarvan. Een nadeel zijn de beperkte infrastructuur en de ouderdom van het gebouw. Een inschrijvingsstop is daardoor nodig. De campus beschikt over acht leslokalen, vier praktijklokalen met het nodige demonstratiemateriaal, een mediatheek en een klein computerlokaal. Ook kan gebruik gemaakt worden van het auditorium van het aanpalende ziekenhuis en worden daar regelmatig studiebezoeken gebracht. Studenten en lectoren kunnen terecht in een van de campusbibliotheken van AP Hogeschool. De infrastructuursituatie maakt verdere groei onmogelijk, maar de nabijheid van het ziekenhuis biedt ook voordelen. De opleiding betreurt dat er geen studieruimte of refter ter beschikking is van de studenten. Ook voor de lectoren is het een gemis dat er niet meer beschikbare ruimte is om rustig te werken of gesprekken met studenten te voeren.

De procesevaluatie is gebaseerd op kwaliteitsmeting (bij middel van o.a. bevestigingen) waardoor bijsturing effectief mogelijk wordt. Het overzicht dat de competentiematrix verschaft vergemakkelijkt samenhangende verbeteracties. Er is een kwaliteitsplan, een kwaliteitsgroeimodel, een checklist kwaliteitszorgsystemen en een werkgroep kwaliteitsontwikkeling. De kwaliteitsanalyse 2014 werd omgezet in verbetertrajecten.

Alle relevante processen (bijvoorbeeld inschrijvingsbeleid of studentenbegeleiding) hebben een proceseigenaar (individuele lectoren of werkgroepen) waardoor kwaliteitszorg breed gedragen wordt binnen de opleiding.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het Stedelijk Lyceum Lamorinière de recent opgestarte initiatieven om de onderwijsinhoud te actualiseren verder zet en kritisch opvolgt.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het Stedelijk Lyceum Lamorinière blijft inzetten op het vergroten van de betrokkenheid van het hele docentenkorps bij de implementatie van competentiegericht onderwijs, zonder daarbij het risico op veranderingsmoeheid en planlast uit het oog te verliezen.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het Stedelijk Lyceum Lamorinière de problematiek van de hoge uitval in de aanvangsfase van de studie verder analyseert en er het beleid op afstemt.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het Stedelijk Lyceum Lamorinière het personeel van nabij betreft bij verdere aanpassingen en hervormingen met de bedoeling de veranderingsmoeheid en planlast binnen de perken te houden.

Het verdient aanbeveling dat het Stedelijk Lyceum Lamorinière expliciteert waaruit de “sterke kwaliteitscultuur” (zowel qua structuren als qua gedragenheid door de medewerkers), zou moeten blijken.

Het verdient aanbeveling dat het Stedelijk Lyceum Lamorinière een behoeftestudie opmaakt met betrekking tot infrastructuur en deze omzet in een investeringsbeleidsplan.

Slot

Het ZER is een gedegen werkstuk, geschreven door de kwaliteitscoördinator samen met de onderwijscoördinator en met inbreng van vele collega's, externen en een interne werkgroep. Aan elk behandeld thema is een passende reflectie toegevoegd.

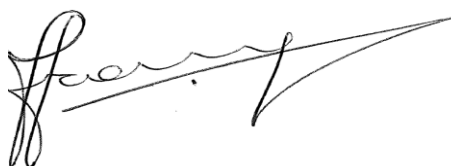
Recent is veel werk gebeurd maar het werk is niet af. Het samenwerkingsverband heeft al een positieve bijdrage geleverd.

Het competentiegericht leren staat nu centraal in het leerproces, maar is nog niet geheel op punt gesteld. Er wordt hard aan gewerkt. De opleiding is zich daarvan bewust, zo blijkt uit het ZER. Docenten zijn tevreden met de omschakeling, maar er is ook enige veranderingsmoeheid. Verdere verbeteracties zijn voorzien. Interessant is de 'veerkrachtmeting' van studenten en alumni die in 2016-2017 als masterproef zal worden uitgevoerd.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. Bij e-mail heeft de instelling gereageerd, wat heeft geleid tot een kleine aanpassing in het definitief vastgestelde rapport. Sommige elementen hebben daarentegen niet geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport aangezien de Commissie haar bevindingen en nuances uit het ontwerprapport wenste te behouden.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs



Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs